

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek Voortgezet Onderwijs bij

Scholengemeenschap Bonaire - Unit VMBO

Plaats : Kralendijk, Bonaire
BRIN-nummer : 30GR
Datum schoolbezoek : 16 november 2017
Rapport vastgesteld te Tilburg op 23 januari 2018

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Conclusies en afspraken 11

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 16 november 2017 een onderzoek uitgevoerd op Scholengemeenschap Bonaire - Unit VMBO, naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. De conclusies van dit onderzoek kunnen worden beschouwd als een integrale beoordeling op basis waarvan de scholen en hun besturen kunnen werken aan het consolideren en borgen van bestaande kwaliteit, alsmede gerichte maatregelen kunnen treffen om geconstateerde tekortkomingen op te heffen. De inspectie beoordeelt over de periode van 2012-2017 jaarlijks op alle scholen aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en volgt nauwgezet de verbeteractiviteiten.

Context

In de themarapportages van 2014 en 2016 'Onderwijsverbetering in Caribisch Nederland' en 'De ontwikkeling van het onderwijs in Caribisch Nederland 2014-2016' heeft de inspectie de context en de omstandigheden waaronder de eilanden van Caribisch Nederland het onderwijs vormgeven, uitgebreid beschreven.

Toezichthistorie

Vanaf 2011 heeft de Inspectie van het Onderwijs jaarlijks verschillende toezichtactiviteiten uitgevoerd op de school. Na het kennismakingsgesprek in mei 2011 heeft de inspectie kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd en voortgangsgesprekken gehouden. In 2014 heeft er een onderzoek naar bestuurlijk handelen plaatsgevonden.

Op 15 mei 2017 heeft er een voortgangsgesprek plaatsgevonden met de unitdirecteur van de afdeling vmbo van Scholengemeenschap Bonaire. De schoolleiding heeft meer zicht op de kwaliteit van het onderwijs. De frequente lesbezoeken met behulp van de digitale lesobservatietool ziet de inspectie als een positieve ontwikkeling. De percentages succesvolle door- en uitstroom stemmen nog niet tot tevredenheid.

In het huidige kwaliteitsonderzoek is de kwaliteit van het onderwijs opnieuw beoordeeld. Ze is vergeleken met de kwaliteit die in 2016 werd vastgesteld. Op deze wijze wordt in beeld gebracht in hoeverre de verbeteractiviteiten tot zichtbare resultaten leiden.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het document *De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland* (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011). Dit document sluit aan op het Toezichtkader po/vo 2011. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Hoofdstuk 3 geeft de conclusies en afspraken met de school weer.

Onderzoeksopzet

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie de kwaliteit van de volgende kwaliteitsdomeinen: Leerstofaanbod, Onderwijstijd, Schoolklimaat, Pedagogisch-didactisch handelen, Zorg en begeleiding, Leerprestaties en Kwaliteitszorg en Voorwaarden voor kwaliteitszorg¹

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten: Tussentijdse evaluatie verbeterplannen SG Bonaire, Taalbeleidskaders Bonaire, een analyse van de onderwijstijd, een concept toetsbeleid en een overzicht lesobservaties eerste schoolweken.
- Schoolbezoek, waarbij verschillende lessituaties in de praktijk zijn geobserveerd.
- Gesprekken met de zorgcoördinatoren over de kwaliteit van verschillende aspecten waaronder kwaliteitszorg en leerlingenzorg.
- Een gesprek met leraren.
- Een gesprek met leerlingen.
- Een gesprek met de teamleiders en unitdirecteur.
- Een eindgesprek met de unitdirecteur en de algemeen directeur.

---

¹ Kwaliteitsdomeinen zoals beschreven in 'De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland', Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijft de inspectie tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. Per kwaliteitsdomein, met uitzondering van het domein Leerprestaties, wordt beschreven hoe de kwaliteit zich verhoudt tot de Nederlandse inspectienormen. Deze bevindingen worden vooralsnog niet weergegeven in de vorm van een score maar in een beschrijving van de aangetroffen kwaliteit.

Voor de leerprestaties geldt een andere benadering. De ontwikkeling van de opbrengsten wordt beschreven en vergeleken met eerdere leerresultaten van de school. Een definitieve inspectienormering voor de leerprestaties in Caribisch Nederland wordt nog ontwikkeld.

Algemeen beeld

De voortvarende aanpak van het team en het management van de unit vmbo heeft geresulteerd in een duidelijke verbetering van de onderwijskwaliteit en ook in een verbeterd werk- en leerklimaat sinds het vorige onderzoek in 2016. Het leerstofaanbod, de onderwijstijd, het schoolklimaat en de kwaliteitszorg voldoen nu aan de basiskwaliteit. Er is meer rust zowel binnen als buiten de lessen, de leerlingen zijn in het algemeen aanwezig en op tijd en we hebben goede lessen gezien, waarin de leerlingen effectief leren. Het schoolklimaat is ook aanzienlijk verbeterd en dat verdient een compliment.

Toch is er nog verbetering nodig. Het didactisch handelen van docenten en de zorg en begeleiding voldoen nog niet aan de norm. Ondanks het feit dat we ook goede lessen hebben gezien, is er nog sprake van te grote onderlinge verschillen tussen docenten. Het leerrendement van een te groot aantal lessen is nog onvoldoende. Een verbeterpunt bij deze lessen is de doelgerichtheid, het ontbreekt in deze lessen aan een duidelijke structuur en logische opbouw. Ook is het tempo van de onderwijsactiviteiten in een aantal lessen te laag.

De aansturing van de verbeterprocessen is verbeterd maar de evaluatie en borging van de diverse processen die dit jaar in gang zijn gezet moeten nog plaatsvinden.

Hieronder volgt een toelichting per kwaliteitsdomein.

Toelichting Opbrengsten

Leerresultaten vmbo-b	2015	2016	2017
% geslaagden	78	81	77
Gemiddelde SE	5,68	6,18	6.17
Gemiddelde CE	5,93	6,05	5.94
Vershil SE-CE	0,25	-0,03	0,12

De gemiddelde cijfers van het centraal examen van het vmbo-b zijn de afgelopen jaren redelijk constant, maar laten geen duidelijke stijging zien. Dat is wel een belangrijke graadmeter voor effectief onderwijs. Wat ook opvalt, is dat het gemiddelde cijfer voor het SE hoger is dan het gemiddelde cijfer voor het CE. De discrepantie tussen het SE en CE ligt sinds 2015 binnen de norm.

Leerresultaten vmbo-k	2015	2016	2017
% geslaagden	86	70	75
Gemiddelde SE	5,41	6,22	6.43
Gemiddelde CE	6,09	5,86	5.92
Vershil SE-CE	-0,18	0,24	0,35

Het gemiddelde cijfer van het centrale examen van het vmbo-k is in 2017 iets gestegen ten opzichte van 2016, en dat is positief te noemen. Wel valt op dat het gemiddelde cijfer voor het SE hoger is dan het gemiddelde cijfer voor het CE. De discrepantie tussen SE en CE ligt in 2017 binnen de norm die de inspectie stelt.

Percentage leerlingen SGB dat niet succesvol is per leerjaar. Daaronder wordt verstaan: zitten blijven, afstroom naar lagere leerweg of leerjaar, uitstroom zonder diploma, gezakt óf leerlingen waarvan dit niet bekend is.
Cijfers betreffen schooljaar 2016-2017. (opgave door-en uitstroom VO 2017)

	Basisberoepsgerichte leerweg	Kaderberoepsgerichte leerweg
1	9%	14%
2	32%	22%
3	29%	29%
4	21%	22%

Het aantal leerlingen dat blijft zitten of afstroomt naar een lagere onderwijssoort is relatief groot in het tweede leerjaar. Verder valt op dat bijna een derde van de leerlingen op zowel vmbo-b als vmbo-k niet succesvol is in het derde leerjaar. Leerlingen doubleren, stromen af of stromen door naar het mbo zonder dat ze over zijn.

Leerstofaanbod

In 2017 voldoet het leerstofaanbod aan de basiskwaliteit omdat het onderwijs voldoende is afgestemd op de taalbehoeften van de leerlingen. Wij hebben goede voorbeelden gezien van aandacht voor taalproblemen tijdens de lessen. Een eenduidige en systematische aanpak is nog niet gerealiseerd: dit blijft een aandachtspunt. Gezien de doelgroep van de vmbo afdeling is het essentieel om met het team concrete afspraken te maken over de toepassing van taalgericht vakonderwijs in alle lessen.

Onderwijstijd

De onderwijstijd is sterk verbeterd op de afdeling vmbo en voldoet nu aan de basiskwaliteit. Men is er vooralsnog in geslaagd om in het huidige schooljaar de wettelijk verplichte onderwijstijd te realiseren. Het verdient een compliment dat er geen lessen meer uitvallen. Indien er een les uitvalt wordt deze door een docent waargenomen. Spijbeloers worden sneller en strenger aangepakt en men ziet er beter op toe dat leerlingen altijd aanwezig zijn op school. Een aandachtspunt is nog wel het lage tempo van de onderwijsactiviteiten in een aantal door ons geobserveerde lessen op de vmbo afdeling.

Schoolklimaat

Het schoolklimaat voldoet aan de basiskwaliteit en ook dat is een prestatie om tevreden over te zijn. Het gehele team heeft hard gewerkt om voor meer rust in en buiten de lessen van de vmbo afdeling te zorgen. Zowel docenten als leerlingen bevestigen dit beeld. In de meeste lessen is sprake van een prettige interactie tussen de docent en de leerlingen. Leerlingen worden meestal positief bejegend, maar ook vaker aangesproken op onwenselijk gedrag en dit pedagogisch handelen begint zijn vruchten af te werpen.

Pedagogisch-didactisch handelen

Het pedagogisch-didactisch handelen voldoet nog niet aan de basiskwaliteit. Naast zeer effectieve lessen hebben wij nog te veel lessen gezien met een onvoldoende duidelijke structuur en logische opbouw. Het ontbreekt nog te vaak aan afwisseling en actieve betrokkenheid van de leerlingen bij de onderwijsactiviteiten. Het leerrendement in deze lessen is te laag. Een verbeterpunt is de doelgerichtheid van de meeste lessen. In sommige lessen is de docent in staat om de juiste lesopzet te kiezen, voorkennis effectief te activeren en het leerdoel zodanig te verwoorden dat de leerlingen gemotiveerd en goed bij de les blijven en ervaren dat zij inderdaad iets hebben geleerd. Bij te veel lessen lukt dat nog onvoldoende.

Het projectmatige onderwijs in de eerste twee klassen van het Vakcollege zorgt ervoor dat leerlingen actiever betrokken zijn bij de les. Daarentegen is het tempo van de onderwijsactiviteiten in een aantal van deze lessen nog te laag en kan het leerrendement vergroot worden.

Zorg en begeleiding

Net als in 2016 voldoet de begeleiding aan de basiskwaliteit, maar de zorg voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften nog niet.

De begeleiding voldoet aan de eisen omdat de vorderingen van de leerlingen voldoende gevolgd en besproken worden en omdat er bij de mentor en in het team voldoende aandacht is voor welbevinden van de leerlingen. Wel vragen we aandacht voor de wettelijk vereiste meldingen van 16 uur ongeoorloofd verzuim aan de leerplichtambtenaar. De unit dient te waarborgen dat die meldingen onverwijld gedaan worden als de 16 uur zijn bereikt en opnieuw gedaan worden bij de tweede 16 uur. De verantwoordelijkheden hiervoor moeten duidelijker worden belegd.

De zorg voldoet nog niet omdat de procedures niet altijd worden uitgevoerd zoals was afgesproken. Zo zijn de handelingsplannen niet altijd geëvalueerd en zijn de groepsoverzichten en groepsplannen nog niet af. Hierdoor hebben de docenten onvoldoende duidelijke handvatten om de zorgleerlingen in de lessen op gepaste wijze te ondersteunen. Toch is de zorg op enkele punten verbeterd ten opzichte van 2016. Er is meer ondersteuning vanuit het EOZ. De casemanager en de maatschappelijk werker zijn elke week op de unit aanwezig en werken goed samen met de zorgcoördinatoren.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg voldoet in 2017 aan de basiskwaliteit en dat verdient een compliment. De unit stuurt duidelijker en gericht op verbetering van de kwaliteit van het onderwijs alhoewel er nog te grote onderlinge verschillen tussen docenten zijn.

De lessen die worden bezocht, met behulp van de digitale lesobservatie tool, worden nabesproken met de docenten en er heeft ook een plenaire terugkoppeling plaatsgevonden waarin een totaalbeeld van de bezochte lessen is gepresenteerd en besproken met het gehele team. Het beeld van het auditteam is echter positiever dan ons beeld van de lessen. Ook de unitleiding is op onderdelen nog kritisch over het didactisch handelen. Niet alle docenten blijken overigens een lesbezoek te hebben gehad. Het leerrendement en klassenmanagement van een aantal lessen moet verhoogd worden. De schoolleiding herkent en erkent ons beeld en is zich bewust van een groep docenten waar coaching noodzakelijk is.

Positief is dat er een toetsbeleid, in concept nog weliswaar, is ontwikkeld. De vakgroep hoofden gaan per periode een toets volledig analyseren. Toetsen moeten een variatie aan lagere en hogere denkvaardigheden bevatten. Een volgende stap in dit proces is docenten te vragen ook een foutenanalyse van toetsen te maken, met behulp van deze taxonomie, om zo leerlingen een beter inzicht te verschaffen in hun eigen leerproces.

Tenslotte vragen wij meer aandacht voor een schoolbreed taalbeleid. Wij hebben individuele goede voorbeelden gezien van taalverrijking en aandacht voor taalachterstanden maar juist de leerlingen van de afdeling vmbo zijn gebaat bij een eenduidige aanpak van alle docenten in alle vakken. Het is zaak voor de schoolleiding om hier op korte termijn duidelijke afspraken over te maken met het team.

Het draagvlak in het team om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren is groter geworden en dat is een prestatie van de unitdirecteur. Het is nu zaak om de verbeterprocessen die zijn ingezet te gaan evalueren en waar nodig aan te scherpen. Wij hebben vertrouwen dat het vernieuwingsproces zich verder zal blijven ontwikkelen.

3 Conclusies en afspraken

Onderwijskwaliteit

Het onderwijs van de Unit VMBO voldoet nog niet aan de basiskwaliteit. De inspectie zal volgend jaar opnieuw een kwaliteitsonderzoek uitvoeren. Tot dat basiskwaliteit is bereikt, zal het document 'De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland' (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011) de basis voor het onderzoek blijven. Uiterlijk in 2019 zal de inspectie op alle scholen toezicht houden volgens het vernieuwde toezichtkader.

Naleving

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

Vervolgtoezicht

Het onderzoek naar de kwaliteitsverbetering vindt op verzoek van de SGB plaats in maart 2018.